

KANDIDATNUMMER 3300

Sidetall 1 av 13

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Den internasjonale sommerskole

Universitetet i Oslo

2015

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?

Sammenliknet med andre nordiske land har Norge mange dialekter med en særskilt høy status.

2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?

Det finnes ikke noe dialekt med offisiell status som hoveddialekt. Derfor har Norge ikke et normert talemål.

3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?

Det skyldes at den politiske, kulturelle og økonomiske eliten har bodd i hovedstaden.

4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin.

Hva var årsakene til dette?

Oslos innbyggere ville ikke forstå andre dialekter slik at de som flyttet følte seg dumme og minderverdige.

5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.

Blant annet var det miljø- og kvinnekampen, diskusjon om EU medlemskap, motstand mot oljeboring og samensrettigheter.

6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene?

Det gradvis øket støtthet i distriktene og folk begynte å velge å ta inn Oslos dialekter. De som prøvde å gjøre slik ble ~~sejret~~ kalt autoritetsangstelig eller ikke støttet av hjemstedet deres.

7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?

Det er de tradisjonsrike dialektene i dalførene på Østlandet, Bø i Telemark og i de generasjonens dialektene i Hallingdal og Valdres.

8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?

Hovedårsaken finnes på hvordan mange nye generasjoner lever og bor: de flyttet fra gårdene til byene og lever blant bymål. Han ~~mener~~ mener også at det skyldes en mental urbanisering ~~der~~ blant folk i distriktene.

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

Boka handler om utfordringene og utviklingen for de norske dialektene. Det inneholdet 14 intervjuer med kjente nordmenn som snakket dialektene sine.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

Han mener at ^{man} må like dialekten sin og derfor anerkjenne hvem man er og hvor man kommer fra. Det er viktig å bestemme seg for å bruke dialekten.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skruer Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av sammen* med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg ~~mener~~ det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvnen?

Fordi nordmenn i gjennomsnitt bruker smart-telefonen altfor mye i døgnet, omtrent hvert sjette minutt. Det forstyrrer samtaler med kjæresten og fører til å begynne en dårlig nattesøvn.

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

ble ~~seg~~ ^{ble} Bratsberg ~~ble~~ ^{ble} berørt at han brukte telefonen for mye ~~da~~ når han var hjemme. Derfor skur han telefonen sin av og tilbringer mer tid med sønnen sin. Han vil være en nærværende far.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

Tangen peker på at klassemarkører ~~brukes~~ ~~ikke~~ i foreldres oppførsel finnes for teknologibruk, for eksempel med folk som ~~satt~~ ^{satt} eller ikke ~~kan~~ ^{kan} se på tv.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Bratsberg tror at generasjonen hans er så opptatt av og interessert i nye teknologi at de ~~er~~ ikke et nok kritiske mot hva som foreldres i deres oppførsel, særlig oppmerksomheten deres.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, foreldret Bratsberg
sin mobilbruken sin.
2. Generasjonen over 30 år er den siste som har
vokst opp uten internett.
3. Boken Logg av ble skrevet av Thomas Moen
og Lars Bratsberg.
4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien var folk
skeptiske mot nye fenomener.
5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når at han
tilbringer uforstyrret tid med barna sine.

C. Parsetninger**Fullfør setningene i linje B nedenfor.****Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.**

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte ~~om~~ faren sin om han egentlig elsker mobilen hans høyere enn ham.

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. Verken Bratsberg eller Moen mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med begrensingen av folks teknologibruk.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet forstyrres av mobiltelefonen.

D. Ordlagning**Fyll ut de åpne feltene.**

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overraskelse	å overraske	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrtet
en endring	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflektert

en overdrevelse	å overdrive	overdreven
en begrensing	å begrense	begrensende
en kritikk	å kritisere	kritisert

E. Substantiv – adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av de gode idéene dine?
2. Hun hadde en mye bedre idé enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen gode idéer?
4. Dette er den gode idéen du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. Jeg hadde forstått ulike dialekter bedre hvis

jeg - forstå

jeg hadde hatt mer kontakt med flere

jeg - ha

personer som snakker dialekt.

2. I det siste har jeg lyttet mye på lydbøker.

jeg - lytte

For et år siden gjorde jeg aldri det.

jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor ville du ikke høre på meg
du – ikke – høre

da jeg holdt foredraget mitt i går?
jeg holde

4. Han sier at han aldri spiller dataspill igjen,
han – aldri – spille
for han hadde en negativ opplevelse med dataspill
han ha
i fjor.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

(selv om) Selv om spørsmålet ikke var direkte over-
raskende, ble han usikker.

(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende.
Likevel ble han usikker.

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

(fordi) Bedrifter kjører mobilfrie møter fordi de
ansatte alltid blir forstyrret.

(derfor) De ansatte blir alltid forstyrret. Derfor
kjører bedrifter mobilfrie møter.

(så) De ansatte blir alltid forstyrret, så
bedrifter kjører mobilfrie møter.

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt* ✕

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

Språk situasjonen i hjemlandet mitt

Språklandskapet i Storbritannia er en av de rikeste i Europa. Det er lett å se når en utlendig kommer til besøk i Storbritannia: de fleste klarer ikke å forstå folk til tross for at de har lært engelsk på skolen. Det finnes faktisk en stor del av befolkningen som ikke snakker 'dronningens engelsk'. I stedet finnes det fire språk, sterke dialekter og mangfoldige nyanser i uttalet. Den første delen presenterer de historiske årsakene for ~~denne~~ språksituasjonen og den andre diskuterer betydningen av språk for identitetene i Storbritannia, særlig i Skottland.

Storbritannia er utgjort av England, Skottland, Wales og Nordirland. I hvert del finnes en blanding av engelskspråklige og de som ~~er~~ i tillegg snakker enten irsk, welsk eller skotsk. Irsk og skotsk kommer fra et keltisk språk som kalles 'gaelic'. Alle fire ~~språkene~~ er undervisningsspråk i de ulike delene av landet. Veldigvis snakker alle engelsk som morsmål (med få unntak) og flere språk er tilbudt i byene med mange migranter fra de andre språkgruppene. I tillegg brukes de andre tre språkene i de tilsvarende regionalparlamentene og administrasjonene.

Storbritannia er en sammenslutt mellom fire nasjoner som alle kunne ta vare på deres egne språk i flere århundre. Mens de fleste adelige og overklassen snakket engelsk og bodde i England, fikk folk i de andre delene lov til å snakke og skrive (hvis de kunne) på sitt eget språk når de gjaldt lokale forretninger.

Engelsk utsatte de andre språkene i ~~for~~ sakene som var landsomfattende. Det førte til at de fleste begynte å snakke og lære seg engelsk i tillegg til for eksempel skotsk eller irsk. De andre språkene ble rikt og ^{de} nesten forsvant på en tid. Aldrig satte noen stor pris på farspråklighet og bevarte språkene.

På 1990-tallet ble regionalparlamentene etablert og fikk ansvar for utdanning, språk og kultur. Særlig i Skottland legger den nåværende ~~Skotske~~ Skotske regjeringen vekt på at de unge skal lære på en farspråklige måte. Likevel er det færre som ~~er~~ flytende ^{snakker} i de andre språk i tillegg til engelsk. Det kommer til å forendre seg kanskje i den neste generasjonen.

Når det gjelder dialektene finnes det nesten så mange som kommuner i Storbritannia. ~~For~~ Forskjellene i språk og uttale mellom en gutt fra London og en fra Belfast er store. Det kan hende at de ikke

får forstå hverandre. Dialektene er tett knyttet til stedene folk har vokst opp i. Identitetene formes stort sett på grunn av språk. Det er ikke vanlig å misse dialekten sin når man flyttet fra sted. Selvfølgelig prøver noen å utvanne dialekten ~~om~~ slik at andre forstå hva de sier. Det skyldes også sosiale forskjeller som skal skjules fordi de fleste er flink~~er~~ til å peke på hvor man kommer fra på grunn av dialekten. I Skottland og Nordirland kan ~~de fleste~~ ^{presens} bydelen eller bygda. De fleste er derimot stolte av dialektene deres.

I Skottland er nasjonalistene opptatt av å skape et nytt språk som ~~kalles~~ kalles 'Scots'. Som en blanding av skotske dialekter kan det sammenlignes med språkutviklingen i Norge, særlig nynorsk. De skotske som bor ved grensen og på øyene kritiserer den skotske regjeringen for å være diskriminerende mot de som har aldri snakket en ^{av de dialektene} ~~av de dialektene~~ som ble brukt for å danne 'Scots'. De vil ikke at det blir undervist i Skottland.

Sammelignet med Norge er det færre som snakker dialekt i det offentlige livet. På tv, for eksempel, finnes det en 'kvoteskotske' men ikke mer. Mens det har forbedret seg litt

i de regionale senderne, fortsettet særlig engelske dialekter å dominere lands-
omfattende medier. Det ta tid til å
forandre seg og de kommende generasjonene
kan muligens bidra til en mer språkrike
medier.

Samfunnet
~~språkrike~~ i Storbritannia har forandret
seg i det siste århundret slik at folk ble
mer stolte av dialektene og kunne ta bedre
vare på de ulike språkene. Mens det er ikke
luna like som Norge, det kan ~~gjøre~~ handle
at dialektene ~~og~~ slippes inn i det offentlige, britiske
livet. I hvert fall er folk i Storbritannia
bevisst om ~~deres~~ språkforskjellene og legger
velst på at det fortsetter å være slik.